

*Додаток № 3
до наказу № 50
від 22 квітня 2021 року*

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЯДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Інституту ядерних досліджень
15 квітня 2021 року (протокол № 5)

Введено в дію
за наказом № 50
від 22.04.2021 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про систему моніторингу освітнього процесу та
забезпечення якості вищої освіти
в Інституті ядерних досліджень НАН України

Київ 2021

1. Загальні положення

- 1.1.** Положення про систему моніторингу та забезпечення якості вищої освіти в Інституті ядерних досліджень НАН України (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу», Етичного кодексу вченого України, Статуту Інституту ядерних досліджень НАН України, Положення про організацію освітнього процесу в Інституті ядерних досліджень НАН України.
- 1.2.** Метою Положення є:
- 1.2.1. врегулювання процедури моніторингу вищої освіти в Інституті ядерних досліджень НАН України (далі – ІЯД НАНУ);
 - 1.2.2. врегулювання діяльності із забезпечення якості вищої освіти в ІЯД НАНУ;
 - 1.2.3. сприяння дотриманню академічної доброчесності та вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, активізації самостійності й індивідуальності під час освітнього процесу.
- 1.3.** Положення є складовою частиною системи внутрішнього забезпечення якості освітньої і наукової діяльності ІЯД НАНУ та якості вищої освіти в цілому.

2. Терміни та визначення

- 2.1. У цьому Положенні використовуються терміни у значеннях, що визначені у Положенні про організацію освітнього процесу в Інституті ядерних досліджень НАН України.
- 2.2. Моніторинг освітнього процесу – це супроводжувальне відстежування і поточна регуляція процесів в освіті. Це система, що складається з інтегрованих показників, методів їх розробки і постійного спостереження за цими показниками, за станом та динамікою спостережуваних освітніх процесів, з метою їх оперативної діагностики, випереджувального вивчення їх диспропорцій, вироблення та коригування управлінських рішень.
- 2.3. Якість освіти – комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективне формування компетентності та професійної свідомості. Це певний рівень знань і вмінь, розумового, фізичного й морального розвитку, якого досягли випускники освітнього закладу відповідно до запланованих цілей навчання і виховання.

3. Моніторинг освітнього процесу

- 3.1.** Моніторинг освітнього процесу охоплює всі процеси, які впливають із завдань, що постають перед ІЯД НАНУ в області вищої освіти, найважливішими з яких є :
- 3.1.1. Одержання здобувачами освіти в обсязі, передбаченому державними стандартами та програмними вимогами;
 - 3.1.2. Кадрове і матеріальне забезпечення;
 - 3.1.3. Дотримання академічної доброчесності та наукової етики;
 - 3.1.4. Протидія корупції;
 - 3.1.5. Протидія дискримінації;
 - 3.1.6. Психолого-педагогічні умови.
- 3.2.** Метою моніторингу освітнього процесу є стимулювання якості навчального процесу, в рамках якого проводиться виявлення та оцінювання проведених педагогічних дій.
- 3.3.** Моніторинг освітнього процесу є системою збору, оброблення, зберігання і розповсюдження інформації про етапи вищої освіти, прогнозування на основі об'єктивних даних динаміки і основних тенденцій її розвитку та розроблення рекомендацій для прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності освітнього процесу, а також планування методичної роботи.
- 3.4.** Моніторинг освітнього процесу повинен мати наступні функціональні складові: інформаційну, діагностичну, прогнозуючу, управлінську, педагогічну.
- 3.5.** Моніторинг методичної роботи передбачає вивчення наступних аспектів:
- 3.5.1. Аналітичне та діагностичне забезпечення планування науково-методичної роботи;
 - 3.5.2. Відповідність планування у річному і перспективному планах роботи;
 - 3.5.3. Організація узгодженої праці колективу;
 - 3.5.4. Диференційований підхід в організації науково-методичної роботи;
 - 3.5.5. Організація роботи з молодими викладачами, впровадження досягнень педагогічної науки;
 - 3.5.6. Впровадження в навчальний процес інноваційних технологій;
 - 3.5.7. Результативність організації підвищення педагогічної майстерності: атестація; перепідготовка; підвищення кваліфікації; самоосвіта, участь у конкурсах.

3.5.8. Продуктивність та організація дослідницької діяльності.

3.6. Напрямки моніторингових досліджень

- 3.6.1. Результативність освітньої діяльності;
- 3.6.2. Розвиток реальних навчальних можливостей здобувачів;
- 3.6.3. Організація заняття;
- 3.6.4. Робота з окремими групами здобувачів;
- 3.6.5. Рівень педагогічної майстерності;

3.7. Заходи з моніторингу освітнього процесу

- 3.7.1. Проведення оцінювання освітніх процесів;
- 3.7.2. Одержання та збереження інформації;
- 3.7.3. Обробка та аналіз інформації;
- 3.7.4. Вироблення рекомендацій та підготовка звітів за дослідженнями.

3.8. Складання методичного забезпечення

Складання методичного забезпечення передбачає:

- 3.8.1. Складання навчально-календарних планів;
- 3.8.2. Відзначення у навчально-календарних планах контрольних зрізів;
- 3.8.3. Проведення для кожного контрольного зрізу відбору задач, і на їх основі складення завдання з урахуванням варіативності; складності, розбіжності;
- 3.8.4. Створення банку перевірочних робіт, що задовольняють вимогам державних стандартів;
- 3.8.5. Використання методів об'єктивного оцінювання перевірочних робіт;
- 3.8.6. Використання методів рейтингової оцінки академічної успішності здобувачів, рівня педагогічної діяльності викладачів, і рівня складності перевірочних робіт;
- 3.8.7. Використання технологій управління, що діють за принципом відхилення від норми;
- 3.8.8. Створення банку психологічних тестів, орієнтованих на підвищення якості освіти;
- 3.8.9. Створення банку анкет для здобувачів і вчителів;
- 3.8.10. Створення банку діагностичних матеріалів;
- 3.8.11. Створення банку індивідуальних домашніх завдань;
- 3.8.12. Укладання інструкції щодо перевірки роботи здобувачів;
- 3.8.13. Укладання інструкції щодо обробки результатів перевірки;
- 3.8.14. Ранжування об'єктів дослідження;
- 3.8.15. Створення банку мотиваційних тестів;

- 3.8.16. Передбачення морального і матеріального заохочення;
- 3.8.17. Корекція знань.

3.9. Різновиди освітнього моніторингу

Розв'язання проблем оцінювання здійснюється через такі різновиди моніторингу

- 3.9.1. За масштабами мети освіти - оперативний, тактичний, стратегічний;
- 3.9.2. За етапами навчання -вхідний (вибірковий), проміжний (навчальний), вихідний (підсумковий);
- 3.9.3. За часовою залежністю - попереджувальний, поточний;
- 3.9.4. За частотою процедур - разовий, періодичний, систематичний.
- 3.9.5. За охопленням об'єкта спостереження – локальний, вибірковий, суцільний;
- 3.9.6. За організаційними формами – індивідуальний, груповий, фронтальний;
- 3.9.7. За рівнями управління навчальним процесом – керівний, адміністративний, педагогічний.

3.10. Впровадження освітнього моніторингу

Основні завдання по впровадженню освітнього моніторингу полягають у

- 3.10.1. Визначенні проблем освітнього процесу;
- 3.10.2. Розробці інструментарію для проведення моніторингу;
- 3.10.3. Обробці та аналізу даних;
- 3.10.4. Виробленню методичних рекомендацій та управлінських рішень;
- 3.10.5. Проведенню колекційної роботи щодо управлінських рішень.

4. Забезпечення якості вищої освіти

4.1. Принципи та процедури забезпечення якості

4.1.1. ІЯД НАНУ розробляє Стратегію розвитку інституту на чергові 5 років, яка відображає задачі на всі види діяльності (навчальну, наукову, організаційну, фінансово-господарську). На її основі визначають стратегію, напрям діяльності, цілі, **принципи та процедури** щодо забезпечення якості, які доступні для широкого загалу. У цьому процесі беруть участь усі зацікавлені сторони (стейкхолдери), а саме здобувачі вищої освіти, наукові та науково-педагогічні працівники, адміністрація, інші співробітники інституту, а також роботодавці.

4.1.2. Процедура забезпечення якості освітньої діяльності має дві складові: 1) вимоги та норми до впровадження та організації освітньої діяльності, що зазначені певними нормативними актами (нормативно-правовими документами, внутрішніми документами ІЯД НАНУ і т. п.); 2) контроль за виконанням визначених вимог і норм, моніторинг і аналіз показників якості освіти, формування на підставі аналізу заходів із поліпшення функціонування системи забезпечення якості освіти.

4.1.3. Процедуру забезпечення звітності, контролю та моніторингу показників діяльності із забезпечення якості освіти слід проводити : 1) на рівні відповідальних за науково-освітні програми відділів – у вигляді контролю діяльності наукових і науково-педагогічних працівників, слухання, обговорення та прийняття рішень на засіданнях семінарів відділів, засідань Секцій Вченої ради, розміщення інформації на сайті інституту. 2) на рівні інституту – у вигляді контролю діяльності відділів, інших підрозділів, слухання питань, обговорення та прийняття рішень на засіданні Вченої ради ІЯД НАНУ, впровадження відповідних рішень, розміщення інформації на сайті інституту.

4.2. Освітній моніторинг і контроль науково-освітніх програм

4.2.1. Освітні програми розробляються освіти за кожною спеціальністю (спеціалізацією) на підставі державних нормативних актів, стандартів вищої освіти з урахуванням, вимог Національної рамки кваліфікацій. Із метою постійного удосконалення освітніх програм, забезпечення відповідності освітніх програм цілям, очікуванням, потребам і

задоволенням стейкхолдерів (учасників освітнього процесу, роботодавців і т. і.) та суспільства, інститут має:

- здійснювати їх періодичний перегляд та моніторинг;
- оцінювати рівень участі роботодавців у розробці та внесенні змін;
- встановлювати рівень задоволеності здобувачів (випускників);
- встановлювати показник (індекс) працевлаштування випускників;
- проводити національну та міжнародну сертифікацію освітніх програм;
- приймати участь у міжнародних програмах підготовки;
- встановлювати рейтинг за оцінками роботодавців.

4.2.2. Управлінський контроль за освітніми програмами здійснюється на основі постійного освітнього моніторингу відповідно до розд.3. цього Положення.

4.3. Оцінювання результатів навчання

4.3.1. Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти включає вхідний, поточний, модульний, підсумковий контролю, перевірку залишкових знань здобувачів, атестацію.

4.3.2. У програмах навчальних дисциплін слід визначати критерії та процедури оцінювання знань за результатами навчання з усіх видів навчальних занять й виконання індивідуальних завдань, кваліфікаційних робіт. Результати навчання виявляти через визначення рівня сформованості компетентностей. Загальний порядок оцінювання знань здобувачів, порядок розподілу балів, форми та види завдань, критерії оцінювання знань для кожної навчальної дисципліни доводити до відома здобувачів на початку навчального семестру.

4.3.3. Проводити постійний освітній моніторинг рівня знань здобувачів відповідно до розд.3. цього Положення.

4.4. Забезпечення підвищення кваліфікації викладачів, наукових і науково-педагогічних працівників. Забезпечення якісного складу викладачів

4.4.1. Формування якісного складу викладачів, наукових і науково-педагогічних працівників має відповідати процедурам і критеріям конкурсного відбору, якими інститут :

- встановлює зрозумілі, прозорі та чесні процедури щодо зарахування на роботу та умов зайнятості;
- заохочує наукову діяльність для зміцнення зв'язків між освітою та дослідженнями;
- здійснює моніторинг графіку та якості виконаних наукових досліджень науковими та науково-педагогічними працівниками;
- заохочує інновації у методах викладання та використання нових технологій;
- забезпечує підвищення кваліфікації наукових і науково-

педагогічних працівників, удосконалює систему формування педагогічної компетентності молодих викладачів та науковців;

- щорічно оцінює діяльність викладачів: педагогічну діяльність, науково-дослідну, методичну та організаційну роботу, якість проведення занять, контрольних заходів, міжнародну діяльність шляхом аналізу показників освітнього моніторингу, звітів відділів, виконання індивідуальних планів і т. ін. , опитування здобувачів і випускників.

4.4.2. Проводити постійний освітній моніторинг відповідно до розд.3. цього Положення.

4.5. Забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього

4.5.1. Забезпечення необхідними ресурсами освітнього процесу та підтримки здобувачів вищої освіти в інституті має відповідати нормативним вимогам для забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти матеріально-технічною та інформаційною базою, а саме:

- забезпечення навчального середовища приміщеннями, що необхідні для проведення лекційних, практичних і лабораторних занять, навчальної та виробничої практик.
- Проведення атестації діючих і новостворених лабораторій один раз на п'ять років з метою удосконалення матеріально-технічної бази, поліпшення науково-методичного забезпечення,
- приведення умов навчання у відповідність до існуючих вимог охорони праці та пожежної безпеки.
- Ресурси, що доступні для навчання (за кожною пропонованою програмою) визначити в робочих програмах з дисциплін;
- забезпечення пунктами харчування, спортивним залом, спортивним майданчиком;
- забезпечення навчального процесу та інших видів діяльності інституту сучасними рішеннями в галузі інформаційних технологій, у тому числі інформаційними навчальними системами, системою контролю виконання самостійної роботи здобувачів, можливостями для електронного навчання, комунікаційними порталами для студентів і викладачів ;
- забезпечення бібліотекою інституту доступності до сучасних джерел інформації та можливостями для самостійної роботи здобувачів;
- забезпечення освітнього процесу навчальною, методичною та науковою літературою на паперових та електронних носіях;
- удосконалення формування та використання фінансових ресурсів, що дасть їм змогу забезпечувати освітні програми;

- комплексне оцінювання та моніторинг ефективності використання фінансових ресурсів;
- інформування здобувачів про наявність і введення нових послуг;
- надання здобувачам можливість висловлювати свою думку про послуги, що надаються і виділені їм ресурси для навчання.

4.5.2. Проводити постійний освітній моніторинг відповідно до розд.3. цього Положення.

4.6. Забезпечення роботи інформаційних систем

4.6.1. Інститут має забезпечувати збір, аналіз і використання інформації для ефективного управління освітньою діяльністю з використанням інформаційних систем. Ефективному управлінню якістю освітньої діяльності в університеті повинні сприяти офіційний сайт інституту, електронна система збирання й аналізу інформації.

4.6.2. Інформація має подаватися за такими показниками:

- формування контингенту абітурієнтів;
- інформація про склад здобувачів;
- організація освітнього процесу;
- досягнення здобувачів, показники їхньої успішності, відрахування;
- задоволення здобувачів освітніми програмами та якістю викладання окремих дисциплін;
- доступні навчальні ресурси та послуги з підтримки здобувачів;
- попит на випускників на ринку праці та інформація про працевлаштування випускників;
- кадрове забезпечення освітньої та наукової діяльності;
- науково-дослідна діяльність;
- ресурсне забезпечення освітнього процесу та науково-дослідної роботи.

Зазначену інформацію використовувати в якості зворотнього зв'язку зі здобувачами, науковими і науково-педагогічними працівниками, представниками органів управління, іншими стейкхолдерами.

Контроль самостійної роботи та успішності здобувачів і обліку співробітників здійснювати з використанням автоматизованих систем, що дозволяє формувати і відслідковувати виконання навчальних планів, поточну успішність здобувачів, результати екзаменаційних сесій і. т. п..

4.6.3. Проводити постійний освітній моніторинг відповідно до розд.3. цього Положення.

4.7. Забезпечення публічності інформації

- 4.7.1. На офіційному сайті систематично розміщувати, оновлювати та підтримувати в актуальному стані інформацію, яка підлягає обов'язковому оприлюдненню, у тому числі про освітні навчальні програми, умови здобуття відповідних ступенів вищої освіти, кваліфікацій, систему оцінювання знань та атестацію випускників.
- 4.7.2. Проводити постійний освітній моніторинг відповідно до розд.3. цього Положення.

4.8. Забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях працівників і здобувачів вищої освіти. Виховання академічної доброчесності.

- 4.8.1. Забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях працівників і здобувачів вищої освіти та виховання академічної доброчесності має відбуватися через широку просвітницьку кампанію, з залученням здобувачів, співробітників і адміністрації.
- 4.8.2. Запроваджувати відповідні новітні технології, щодо запобігання та виявлення академічного плагіату. Створити та постійно вдосконалювати систему та механізми реалізації академічної доброчесності, зокрема – через запобігання випадків академічного плагіату і порушення норм авторського права. Систему запобігання та виявлення академічного плагіату розповсюджувати на наукові та навчальні праці науково-педагогічних, наукових та інших працівників інституту здобувачів вищої освіти.
- 4.8.3. Проводити цілеспрямовану, комплексну роботу всіх ланок інституту, впровадження та удосконалення різноманітних засобів освітньої діяльності, оновлення змісту навчальних курсів, удосконалення методів навчання, впровадження нових форм наукової роботи зі здобувачами з метою запобігання плагіату, формування соціальної відповідальності здобувачів, уміння самостійно працювати.
- 4.8.4. Працівникам бібліотеки з метою сприяння академічній доброчесності **інформувати користувачів щодо** поняття академічної доброчесності, її компонентів, ознак плагіату, організації системи запобігання та боротьби з плагіатом, порядку використання електронних систем «Антиплагіат». Популяризувати серед здобувачів і науковців етичні норми цитування використаних джерел, знайомити із стандартами та міжнародними стилями бібліографічного опису документів тощо,

проводити інформаційні заняття і тренінги для бібліотекарів та користувачів (здобувачів, викладачів, науковців та ін.), а також дискусії, круглі столи з питань академічної доброчесності, запобігання плагіату.

4.8.5. Проводити постійний освітній моніторинг відповідно до розд.3. цього Положення.

4.9. Інтеграція в європейський освітньо-науковий простір

- 4.9.1. Розвиток міжнародної співпраці шляхом активізації участі учасників освітнього процесу у міжнародних заходах, культурному обміну, соціальних програмах, проектах. Розвиток співпраці в освітній сфері та розробка спільних з європейськими інститутами та університетами міжнародних освітніх програм та їх акредитація. Впровадження підготовки за програмою «подвійний диплом» спільно із європейськими університетами.
- 4.9.2. Проведення Міжнародних наукових конференцій та симпозіумів.
- 4.9.3. Залучення здобувачів та молодих вчених інституту до участі у міжнародних програмах
- 4.9.4. Підвищення кваліфікацій наукових, науково-педагогічних працівників і співробітників шляхом наукових науково-педагогічних і професійних закордонних стажувань.
- 4.9.5. Забезпечення планування та координації діяльності підрозділів з розробки та виконання міжнародних і міжрегіональних угод, договорів і програм.
- 4.9.6. Проводити постійний освітній моніторинг відповідно до розд.3. цього Положення.

4.10. Підготовка та видання навчальної літератури

- 4.10.1. Уся відповідальність за зміст, якість та використання навчальних видань покладається на інститут.
- 4.10.2. Із метою забезпечення якості надання освітніх послуг, забезпечення здобувачів навчальною літературою з дисциплін, вивчення яких передбачено навчальними планами, стимулювання наукової, методичної та видавничої діяльності в інституті, підготовку та видання навчальної літератури здійснювати відповідно до нормативних актів, що встановлюють загальні вимоги до структури, обсягу навчальних видань, визначає порядок підготовки та подання рукописів навчальної літератури до друку.
- 4.10.3. Проводити постійний освітній моніторинг відповідно до розд.3. цього Положення.

5. Відповідальні особи

5.1. Моніторинг освітнього процесу та забезпечення якості вищої освіти здійснюють:

5.1.1. Комісія з моніторингу освітнього процесу та забезпечення якості вищої освіти ІЯД НАНУ;

5.1.2. Учений секретар ІЯД НАНУ;

5.1.3. Відповідальні особи призначені Вченою радою ІЯД НАНУ.

5.2. Управлінський контроль та нагляд за моніторингом освітнього процесу та забезпечення якості вищої освіти здійснює уповноважений на це заступник директора з наукової роботи ІЯД НАНУ.

6. Порядок подання апеляції та її розгляд

6.1. У разі незгоди з результатами моніторингової перевірки здобувач, викладач, науковий або науково-педагогічний працівник має право на апеляцію.

6.2. Апеляція подається особисто на ім'я директора ІЯД НАНУ у триденний термін після оголошення результатів перевірки.

6.3. У разі надходження апеляції, за наказом (дорученням) директора створюється комісія для розгляду апеляції.

6.4. Персональний склад членів комісії формується з досвідчених та авторитетних науково-педагогічних працівників ІЯД НАНУ. До складу комісії можуть включатися, за їх згодою, інші особи, які не є працівниками ІЯД НАНУ.

6.5. Апеляція розглядається апеляційною комісією у тижневий термін з наступного дня після виходу наказу (доручення) директора про створення апеляційної комісії, якщо інший термін не зазначено в наказі (дорученні). Висновки апеляційної комісії оформлюються відповідним протоколом.

6.6. За результатами засідання апеляційна комісія формує висновки, які підписує голова апеляційної комісії, її члени та заявник, зазначаючи «З висновками апеляційної комісії погоджуюсь».

7. Прикінцеві положення

- 7.1. Положення набуває чинності (на підставі рішення Вченої ради ІЯД НАНУ) з моменту введення його в дію наказом директора ІЯД НАНУ.
- 7.2. Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом директора за рішенням Вченої ради ІЯД НАНУ. У такому ж порядку Положення скасовується.